

Asia: VN/32431/2021

Luonnos uudeksi valtioneuvoston asetukseksi orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta (tuote-VOC -asetus)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta ja muuta huomautettavaa

Tukes pitää asetusehdotusta kokonaisuutena hyvänä.

Tukes kannattaa voimassa olevan asetuksen 12 §:n kumoamista. Pykälän nojalla kerättyjä tietoja ei ole voitu hyödyntää mitenkään, joten niiden kerääminen ei ole ollut tarkoituksenmukaista.

1 § Tavoite ja soveltamisala

-

2 § Määritelmät

Markkinoille luovuttaminen

Ehdotetun 2 §:n määritelmien 1 momentin kohdassa 11 määritellään ”markkinoille luovuttaminen”. Ehdotetun määritelmän mukaan ”markkinoille luovuttaminen” tarkoittaisi tuotteen asettamista kolmansien osapuolten saataville maksua vastaan tai maksutta ja maahantuontia Euroopan yhteisön tullialueelle. Perustelumuiistiossa todetaan, että määritelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY (tuote-VOC -direktiivi) 2 artiklan kohtaan 12 ja liittyy siten tuote-VOC -lainsäädännön toimeenpanoon ja valvontaan.

Eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (markkinavalvontalaki) 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ”asettamisella saataville markkinoilla” tarkoitetaan tuotteen toimittamista unionin markkinoille liiketoiminnan yhteydessä jakelua, kulutusta tai käyttöä varten joko maksua vastaan tai maksutta. Markkinavalvontalain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan ”markkinoille saattamisella” tarkoitetaan tuotteen asettamista ensimmäistä kertaa saataville unionin markkinoilla. Perustelumuistion mukaan tuote-VOC -asetuksen markkinoille luovuttamisen määritelmän voitaisiin kuitenkin katsoa kattavan myös markkinavalvontalain 2 §:n 1 kohdan määritelmän ”asettaminen saataville markkinoilla” ja 5 kohdan määritelmän ”markkinoille saattaminen”.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY (tuote-VOC -direktiivi) 2 artiklan 12 kohdan mukaan ”markkinoille saattamisella” tarkoitetaan asettamista kolmansien osapuolten saataville maksua vastaan tai maksutta. Lisäksi direktiivin 2 artiklan 12 kohdan mukaan maahantuontia yhteisön tullialueelle pidetään tämän direktiivin soveltamiseksi markkinoille saattamisena. Markkinavalvontalaissa ja markkinavalvonta-asetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020 markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta) määritellään maahantuojia, mutta ei maahantuontia.

Perustelumuistion mukaan tuote-VOC asetuksen 2 §:n 11 kohdan määritelmä ”markkinoille luovuttaminen” perustuu tuote-VOC -direktiivin 2 artiklan 12 kohtaan. Edelleen perustelumuistiossa todetaan, että tuote-VOC -asetuksen markkinoille luovuttamisen määritelmän voitaisiin kuitenkin katsoa kattavan myös markkinavalvontalain 2 §:n 1 kohdan määritelmän ”asettaminen saataville markkinoilla” ja 5 kohdan määritelmän ”markkinoille saattaminen”.

Tuote-VOC-direktiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan markkinoille saattamisella tarkoitetaan asettamista kolmansien osapuolten saataville maksua vastaan tai maksutta. Maahantuontia yhteisön tullialueelle pidetään tämän direktiivin soveltamiseksi markkinoille saattamisena.

Tukes toteaa, että VOC-direktiivin 2 artiklan 12 kohdan sanamuoto eroaa joiltain osin markkinavalvontalain määritelmistä, mutta sisällöllisesti se kattaa molemmat määritelmät. Tukes ehdottaa, että perustelumuistiossa todettaisiin tämä asia selkeästi, sillä ilmaisu ”voitaisiin kuitenkin katsoa kattavan” jättää paljon tulkinnanvaraa.

Talouden toimija

Ehdotetussa tuote-VOC-asetuksessa ei ole ollenkaan määritelty talouden toimijaa. Talouden toimijan määritelmää ei ole myöskään tuote-VOC -direktiivissä. Markkinavalvontalain 2 §:n 9 kohdan mukaan ”talouden toimijalla” tarkoitetaan 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettuja talouden toimijoita. Markkinavalvontalain 1 §:n 1 momentin mukaan markkinavalvontalakia sovelletaan muun muassa ympäristösuojelulain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvontaan. Hallituksen

esityksen (40/2016) mukaan talouden toimijan määritelmä olisi kytketty lain soveltamisalan tuotesääntelyyn ja sillä tarkoitettaisiin 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettuja talouden toimijoita (Yksityiskohtaiset perustelut, 2 §). Ympäristönsuojelulain muutoksella (916/2021) tuote-VOC -asetuksen markkinavalvonta siirrettiin markkinavalvontalain soveltamisalan piiriin. Talouden toimijan määritelmää ei tässä yhteydessä lisätty ympäristönsuojelulakiin.

Markkinavalvontalaki edellyttää, että valvontatoimenpiteet kohdistetaan ympäristönsuojelulain nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettuun talouden toimijaan. Pelkästään markkinoille luovuttamisen määrittely tuote-VOC-asetuksessa jättää epäselväksi sen, kenellä on tuote-VOC-asetuksen mukaisia velvoitteita markkinavalvonta-asetuksessa ja -laissa tarkoitetulla tavalla. Markkinavalvonta-asetuksen 3 artiklan 13 kohdassa "talouden toimijalla" tarkoitetaan valmistajaa, valtuutettua edustajaa, maahantuojaa, jakelijaa, huolintapalvelujen tarjoajaa tai muuta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tuotteiden valmistamiseen, markkinoilla saataville asettamiseen tai käyttöön ottamiseen liittyviä asiaa koskevan unionin yhdenmukaistamislainsäädännön mukaisia velvoitteita.

Ehdotetun tuote-VOC -asetuksen 3 §:n mukaan markkinoille luovutettavien liitteen 1 kohdassa 1 määriteltyjen maalien ja lakkojen VOC-pitoisuus ei saa ylittää liitteen 2 taulukon 1 mukaisia raja-arvoja eikä liitteen 1 kohdassa 2 määriteltyjen ajoneuvojen korjausmaalauksessa käytettävien tuotteiden VOC-pitoisuus liitteen 2 taulukon 2 mukaisia raja-arvoja. Ehdotetun 4 §:n mukaan markkinoille luovutettavat tuotteet on merkittävä siten, että merkinnästä ilmenee liitteen 1 mukainen tuotteen alaluokka ja tuotteen VOC-pitoisuudelle liitteessä 2 määritelty raja-arvo grammoina litrassa sekä käyttövalmiin tuotteen VOC-yhdisteiden enimmäispitoisuus grammoina litrassa. Tukes valvoo näiden säännösten noudattamista tuote-VOC -asetuksen 11 §:n nojalla.

Ehdotetun tuote-VOC -asetuksen sanamuodosta on pääteltävissä, että pykälien velvoitteet ja valvonta kohdistuisivat talouden toimijoihin, jotka luovuttaisivat tuote-VOC -asetuksen soveltamisalaan kuuluvan maalin tai lakan markkinoille. Käytännön valvontatyössä on kuitenkin tärkeää, että talouden toimija on määritelty riittävän selkeästi. Selkeä määritelmä on myös toimijoiden etu ja parantaa niiden oikeusturvaa.

Onko, edellä mainitut seikat huomioiden, talouden toimijan määritelmä riittävä, jotta markkinavalvontalakia voidaan soveltaa tuote-VOC -asetuksen mukaiseen valvontaa?

Hallituksen esityksen 139/2021 (vireillä) mukaan talouden toimijan määritelmään lisättäisiin markkinavalvontalain 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettujen talouden toimijoiden lisäksi myös markkinavalvonta-asetuksen 4 artiklassa tarkoitettujen talouden toimijoiden (Yksityiskohtaiset perustelut, 2 §). Ehdotettu lisäys ei kuitenkaan muuta sitä, että talouden toimija määrittyy tuote-VOC -asetuksen kautta.

3 § Raja-arvot tuotteiden VOC-pitoisuudelle

-

4 § Tuotteiden merkitseminen

-

5 § Poikkeus vanhan ajoneuvon entistämiseen tai korjaukseen tarvittavien tuotteiden myyntiin tai ostoon

-

6 § Poikkeus erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa omaavan rakennuksen entistämiseen tai ylläpitoon tarvittavien tuotteiden myyntiin

-

7 § Poikkeus erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa omaavan rakennuksen entistämiseen tai ylläpitoon tarvittavien tuotteiden ostoon

-

8 § Poikkeushakemuksen sisältö

-

9 § Käsittelymaksu

-

10 § VOC-pitoisuuden määrittämenetelmät

-

11 § Valvonta

Tukes kannattaa 11 §:ään ehdotettuja muutoksia.

Asetuksen liitteet

-

Putkonen Tiina
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Talsta Minna
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto